

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 011281
קובץ: תשובות סופיות

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה – 50 נקודות
חלק שני – לשון – 50 נקודות
פרק א: שם המספר ואותיות השימוש
פרק ב: תחביר / פרק ג: מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.
שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
נספחים: נספח 1 – מאמרים; נספח 2 – דף עזר לנבחן.

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק ראשון – הבנה והבעה

שאלה 1

רוזה פארקס: חוסר השוויון בין השחורים ללבנים – אפליית השחורים בארצות הברית (פגיעה בזכויות האדם של השחורים).

ג'וליה לוריין היל: פגיעה במשאבי הטבע – כריתת עצי סקויה עתיקים בידי חברה מסחרית לכריתת עצים. דפני ליף: יוקר הדיור – מחירי הדירות להשכרה גבוהים, ולכן אי אפשר למצוא דירה במחיר הוגן.

שאלה 2

מטרת האקטיביזם: לשנות את החברה – את סדרי העדיפויות שלה, את האופן שבו ארגונים כלכליים וחברתיים פועלים או את הערכים של הקהילה; לפעול לרווחת החברה.

שני מאפיינים (שניים מאלה):

1. פומביות – הפעילות גלויה וחשופה לעיני הציבור, ומכוונת בד בבד אל הציבור ואל מקבלי ההחלטות (תוך שימוש באמצעי התקשורת).

2. גלובליות – פעילות האקטיביסטים חוצה גבולות ומשפיעה על העולם כולו.

(אפשר גם: האקטיביזם נובע מן החברה עצמה ולא מן המוסדות הפוליטיים / המדינה.)

שאלה 3

הרעיון: האקטיביזם נובע מן החברה ולא מן המוסדות הפוליטיים – הציבור (האזרחים) הוא האחראי לגורלה של החברה, והאזרחים מציבים דרישות למדינה בנוגע לאופן שבו החברה צריכה להתארגן. כולנו שותפים לקביעת ערכי החברה, והפוליטיקה אינה רק נחלתם של נבחרי הציבור.

שאלה 4

א. טענת האחרים: הילדים האקטיביסטים אינם פועלים מתוך עצמם – הם "בובות על חוטים" המופעלות בידי אחרים (מבוגרים), ולא ייתכן שבאמת אכפת להם מ"בעיות של מבוגרים".

ב. II. היא מסכימה שעשויה להיות אמת בטענה ומציעה פתרון.

שאלה 5

גם ריצת מרתון וגם אקטיביזם הם תהליכים ארוכים שהתקדמותם איטית, ואי אפשר להגיע בהם ליעד במאמץ קצר ומהיר אחד. כמו שרץ מרתון צריך סבלנות וכוח סבל כדי להגיע לסוף המסלול, כך האקטיביסט צריך להתמיד לאורך זמן ולא לאבד תקווה, משום שהפגנה אחת או מכתב אחד לא יחסלו את הגזענות ולא יעצרו את ההתחממות העולמית – השינוי מתחולל בקצב איטי.

שאלה 6 – סקירה לדוגמה

לחנך צעירים לעשייה חברתית

בשנים האחרונות צעירים רבים ברחבי העולם מתקוממים נגד עוולות חברתיות וסביבתיות ומשמיעים את קולם (פינק, 2020). לימוד על בעיות חברתיות שאינן מוביל לעשייה הוא חסר טעם, ולכן חשוב לחנך את בני הנוער לפעולה (יוספסברג, 2003). חינוך כזה גם מפתח אצל הצעירים חשיבה עצמית וביקורתית, וכך הם פועלים מתוך הבנה ולא כ"בובות על חוטים" המופעלות בידי אחרים (פינק, 2020).

כדי לעודד אקטיביזם, על המבוגרים לספר לבני הנוער על המתרחש בעולם ולענות על שאלותיהם בכנות, גם כשהדבר אינו נוח להם (פינק, 2020). כמו כן כדאי להשמיע להם סיפורים על בני גילם שפעלו למען מטרה חשובה (יוספסברג, 2003; פינק, 2020). דרך נוספת היא ללמד על הפרות של זכויות האדם ולסיים את הלמידה בתכנון פעולה (יוספסברג, 2003).

נוסף על כך, המבוגרים צריכים לשמש דוגמה אישית ולעודד את הצעירים ליצור קשרים עם אנשים השותפים למאבקם (פינק, 2020). חשוב גם להציג לפנייהם אפשרויות פעולה מגוונות – מהפגנות ועד כתיבת מכתבים, ומבית הספר ועד העולם כולו – ולאפשר להם לבחור ביניהן, שכן הבחירה מגבירה את המוטיבציה (פינק, 2020; יוספסברג, 2003).

חינוך כזה יכול להפוך את בני הנוער לשותפים פעילים בתיקון החברה.

ביבליוגרפיה

יוספסברג, נ' (דצמבר, 2003). אקטיביזם של נוער לקידום זכויות האדם. הסדנא – מרחב חינוכי לדמוקרטיה וזכויות אדם. אוחר מ' education.acri.org.il.

פינק, ר' (נובמבר, 2020). איך לדבר עם ילדים על אקטיביזם. הארץ. אוחר מ' haaretz.co.il.

חלק שני – לשון

שאלה 7

- שמונים ושלושה אלף תוצאות
- בארבעה עשר ביולי; בשנת אלפיים ואחת עשרה
- בעשר השנים
- שש מאות ארבעים וארבעה נשים וגברים; בני שמונה עשרה; שבעים ואחד אחוזים
- שלושה מיתרונותיו; פי ארבעה
- גיליון מספר מאה ושנים עשרה

שאלה 8

א. [אם תקראו תגובות על כתבות [שעוסקות באקטיביסטים צעירים] פסוקית לוואי, פסוקית (תיאור) תנאי ייתכן [שתיתקלו בביקורת שלילית על האקטיביסטים]. פסוקית נושא

ב. האקטיביסטים – נושא

נעזרים – נושא

באמצעי – מושא

התקשורת – לוואי (של "באמצעי")

לקידום – תיאור (תכלית)

המסרים – לוואי (של "לקידום")

שלהם – לוואי (של "המסרים")

ג. בזכות התפתחות האינטרנט בשנים האחרונות אנו נחשפים לחוסר השוויון ברחבי העולם. (אפשר גם: בעקבות / בגלל / עקב / בשל / הודות להתפתחות האינטרנט בשנים האחרונות...)

שאלה 9

א. (1)

I. הדוגמה האישית היא דרך טובה לטיפוח אקטיביזם. ("היא" – אוגד)

II. העלאת המודעות לבעיות יכולה להתבטא בעידוד ילדים להשתתפות בהפגנות.

III. רוזה פארקס נהפכה לסמל במאבק לשוויון בין שחורים ללבנים בארצות הברית. ("נהפכה" – אוגד)

(2) משפט II

(3) נושא מורחב (נושא פועלי).

ב. (1)

I. האקטיביסטים מבקשים רווחה לחברה ולא רווח לעצמם.

II. קהילות האקטיביסטים הן מקומיות או בין-לאומיות.

(2) במשפט I: מושא. במשפט II: נושא.

(3) במשפט I: ניגוד. במשפט II: ברירה.

ג. (1) II. כנראה

(2) ההסגר מביע את עמדת הכותב כלפי הנאמר: הוא מביע ספק / הסתייגות – הכותב אינו קובע בוודאות

שהצעירים מעורבים יותר מבעבר, אלא מציג זאת כהערכה.

שאלה 10

- א. I. בעידן של פוליטיקה חדשה אנחנו האזרחים מציבים דרישות למדינה. – התמורה "האזרחים" ממירה את "אנחנו": נושא.
- II. ספרו לילדיכם גם על אנשים, ובייחוד על ילדים אחרים, שפועלים למען מטרות שחשובות להם. – התמורה ממירה את "על אנשים": נושא.
- III. מורים ומחנכים מסיבים את תשומת ליבם של האקטיביסטים הצעירים לשני סוגי אוכלוסיות: האוכלוסייה שהם שייכים אליה ו"שאר העולם". – התמורה ממירה את "לשני סוגי אוכלוסיות": נושא.

ב.

המילה	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
מטרידים	שם עצם	נושא
מנהלות	פועל	נשוא
מתמשך	שם תואר	לואי
שומעים	שם עצם	נושא

שאלה 11

- א. (1) האינטרנט הוא מקור מידע וכלי תקשורת המניע לפעולה.
(אפשר גם: האינטרנט הוא גם מקור מידע וגם כלי תקשורת המניע לפעולה.)
- (2) המשפט הנתון מנוסח במבנה של הדגשה: הוא מבליט את החלק השני – שהאינטרנט הוא גם כלי תקשורת המניע לפעולה – כחשוב יותר ואף מפתיע, לעומת התפקיד הצפוי והמוכר של האינטרנט כמקור מידע. בניסוח שלי שני התפקידים מוצגים כשווים, בלי הדגשה.

- ב. I. נושא
II. תיאור (סיבה)
III. לואי

ג. (1)

- I. אנחנו כבר לא העם [ששותק] פסוקית לואי
- IV. דברים רעים קורים [כשאנשים טובים שותקים] פסוקית (תיאור) זמן
- (2) כי (אפשר גם: משום ש- / מכיוון ש- / מאחר ש-)

שאלה 12

- א. (1) משפט מורכב.
 (2) המבוגרים משיבים על שאלות האקטיביסטים הצעירים בכנות, [גם אם שאלות מסוימות מעוררות בהם תחושת אי־נוחות]. פסוקית (תיאור) ויתור
 (3) משפט איחוי: שאלות מסוימות מעוררות במבוגרים תחושת אי־נוחות, ולמרות זאת הם משיבים בכנות על שאלות האקטיביסטים הצעירים. (אפשר גם: ואף על פי כן / ועם זאת / ובכל זאת)
 או משפט פשוט: על אף התעוררותה של תחושת אי־נוחות אצל המבוגרים הם משיבים בכנות על שאלות האקטיביסטים הצעירים.
- ב. (1) דפני ליף לא הצליחה למצוא בעיר דירה להשכרה במחיר הוגן.
 (2) דפני ליף הקימה אוהל בשדרות רוטשילד בתל אביב.
 (3) דפני ליף סחפה אחריה בתוך שבועות ספורים אלפי אנשים בישראל למחאה החברתית הגדולה של שנת 2011.

שאלה 13

א.

הפועל	השורש	הבניין
מְעַרְבִים	ע-ר-ב	פועל (פָּעַל)
מוֹכְנִים	כ-ו-ן	הופעל (הִפְעִיל)
מְעוֹרְרִים	ע-ו-ר	פיעל
עָשׂוּי	ע-ש-י/ה	קל (פָּעַל)
לְהוֹעִיל	י-ע-ל	הפעיל
יַעֲדוּ	ע-ו-ד	הפעיל
תִּתְקַלּוּ	ת-ק-ל	נפעל

- ב. אֶפְלָה – א-פ-ל
 אֶפְלִיָּה – פ-ל-י/ה
 אָפַל – נ-פ-ל
 אָפּוּל – א-פ-ל
 פִּלְאִי – פ-ל-א

שאלה 14

א. בשורש.

המילה	השורש	צורת הפועל בעבר נסתר
חווות	ח-ו-י/ה	חנה
חבות	ח-ו-ב	חב

ב.

ג. מלוקה, תחומה, נודרת, מחאה, אכל

ד. I. נוצרות

II. להשכיר

שאלה 15

א. I. ריצת - קל

II. ההתחממות - התפעל

III. (ל)הסבר - הפעיל

ב. II. ארגון מבצע ההתרמה נמשך זמן רב.

ג. השערה

ד. I. התקשורת מניעה (צורת בינוני) - שם הפועל: להניע.

שם העצם	השורש	המילה שאינה נוטה באותו המשקל
הקף	נ-ק-ף	הדף
בטוי	ב-ט-א	הדמות
הנדהות	ז-ה-י/ה	הרתמות

ה.

שאלה 16

שורש ומשקל - משקלי הבינוני	שורש ומשקל - משקלים אחרים	בסיס וצורן גזירה סופי
גלוייה - קל; מבססות - פועל (פעל); בולטים - קל	ותיקות	מקומיות

א.

ב. I. עדים - פועל (אפשר גם: שם עצם); הוגים - שם עצם

II. מוחלשות - שם תואר; נפגעות - פועל

שאלה 17

- א. פֻּעֵל – שורש ומשקל; משקל קָטִיל.
פֻּעֵלִין – בסיס וצורן סופי: הבסיס פֻּעֵל + הצורן הסופי יָן; משמעותו: בעל מקצוע או תפקיד (מי שעוסק בדבר באופן קבוע).
- ב. כָּנוּת, שְׁכָנוּת, אֲמָנוּת
- ג. II. הכינוס הַמְּפֻלָּגִי – הצורן הסופי יֵי הוא צורן גזירה; משמעותו: שם תואר (של שייכות – הקשור למפלגה).
- ד. (1) פירוש I: אישה שעוסקת בכיבוי שריפות – לוחמת אש.
פירוש II: כלי רכב כבד הנושא ציוד לכיבוי אש – מכונית כיבוי.
(2) לפי פירוש I: צורן נטייה. לפי פירוש II: צורן גזירה.

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon